

Selkokieltä opetukseen!

17.3.2021

Ella Airaksinen

ella.airaksinen@kvl.fi

Päivän ohjelma

Esittäytyminen
ja käytännön
asiat

Selkokielen
määritelmä ja
tarve

Ennakkotehtävä

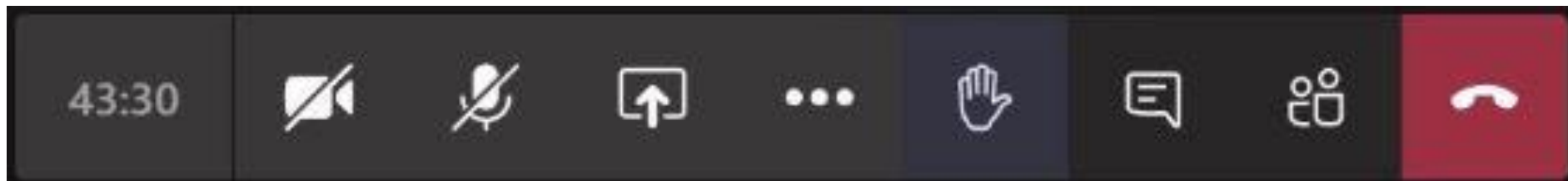
Selkokieiset
materiaalit
opetuksessa

Näin kirjoitat
selkokieltä

Teamsin käyttö

- Pidetään mikrofoni (ja video) päällä vain sillä, joka puhuu.
- Kysyä ja kommentoida voi koska vain kirjoittamalla chatiin tai nostamalla kättä ja avaamalla mikrofonin.
- Jos ilmenee teknisiä ongelmia, kysy chatissa, onko muilla samaa ongelmaa. Jos ei ole, poistu hetkeksi Teamsistä ja liity sitten takaisin.

Koulutuksessa käytössä Pinja (ent. Moodle)

- Pinjan osoite: <https://kvl.mmg.fi/login/index.php>
- Pinjassa kaikki koulutuksen materiaalit, saatte myös diat.
- Pinjassa voi kysyä, keskustella ja kommentoida.
- Kirjoitustehtävän palautus Pinjaan viimeistään 21.4.

Esittäytyminen ja käytännön asiat

Esittely

- Kerro itsestäsi lyhyesti seuraavien kysymysten avulla:
 - Kuka olet?
 - Mitä työtä teet?
 - Miten haluaisit hyödyntää selkokieltä työssäsi?

Suomi on maa,
jossa kukaan ei
ole vaarassa
syrjäytyä kielen
vuoksi.

Selkokeskus

- selkokielen asiantuntijakeskus Suomessa
- selkokielen ja selkokielisen tiedonvälityksen ja kulttuurin edistäminen
- selkokirjallisuuden valtiontuki
- selkokielen neuvottelukunta
- Selkosanomat-lehti
- selkokielen koulutukset ja tekstipalvelut
- selkotunnuksen myöntäminen
- www.selkokeskus.fi,
www.selkosanomat.fi

Koulutuksen rakenne

1. Keskiviikko 17.3.2021, klo 14–16.30

- Perustietoa selkokielestä ja sen periaatteista
- Ennakkotehtävän purku
- Selkokielliset julkaisut opetuksessa

2. Keskiviikko 24.3.2021, klo 14–16.30

- Selkokirjoittamisen ohjeita ja tehtäviä
- Välitehtävän ohjeistus

3. Keskiviikko 7.4.2021, klo 14–16.30

- Vertaispalaute välitehtävästä
- Selkokirjoittamisen ohjeita ja tehtäviä
- Välitehtävän muokkausta
- Kirjoitustehtävän ohjeistus

4. Keskiviikko 27.4.2021, klo 14–16.30

- Keskustelua kirjoitustehtävästä
- Kirjoitustehtävän muokkausta
- Selkokiellisten materiaalien ulkoasu

5. Torstai 28.4.2021, klo 14–16

- Selkokirjoittamisen ohjeita ja tehtäviä
- Välitehtävän ohjeistus

3. Keskiviikko 7.4.2021, klo 14–16.30

- Selkokiellinen puhe ja vuorovaikutus
- Loppukeskustelu, palaute

Koulutuksen tavoitteet

Osallistuja oppii, mitä selkokielellä tarkoitetaan ja miten se eroaa selkeästä yleiskielestä.

Osallistuja ymmärtää selkokielen merkityksen yhdenvertaisuuden mahdollistajana ja saavutettavuuden osana opetuksessa.

Osallistuja tutustuu selkokielen periaatteisiin ja pystyy hyödyntämään niitä työssään kirjoituksessa ja puheessa.

Miten selkokieltä voi hyödyntää opetuksessa?

selkokielen periaatteiden
hyödyntäminen puheessa
ja vuorovaikutuksessa

selkokielisten materiaalien
käyttäminen

omien materiaalien
muokkaaminen
selkokielisiksi

Miksi käyttää
selkokieltä?
Kielenoppija
Mohor
Banerjee
kertoo

Video [Selkokeskuksen YouTubessa](#)

Selkokielen määritelmä ja tarve

Selkokielen määritelmä

Selkokieli on suomen kielen muoto, joka on mukautettu **sisällöltään**, **sanastoltaan** ja **rakenteeltaan** yleiskieltä luettavammaksi ja ymmärrettävämmäksi.

Se on **suunnattu ihmisille**, joilla on **vaikeuksia lukea ja ymmärtää** yleiskieltä.

Mikä tässä on vaikeaa?

Jos testi otetaan, mutta tuloksen saaminen viivästyy, voi kouluun tai varhaiskasvatukseen palata yhden oireettoman päivän jälkeen, jos lapsi ei tiettävästi ole altistunut varmistetulle koronavirustapaukselle eikä perheestä kukaan ole matkaillut ulkomailla edeltävän 14 vrk aikana.

([THL](#))

Mitä tehdä tekstille?

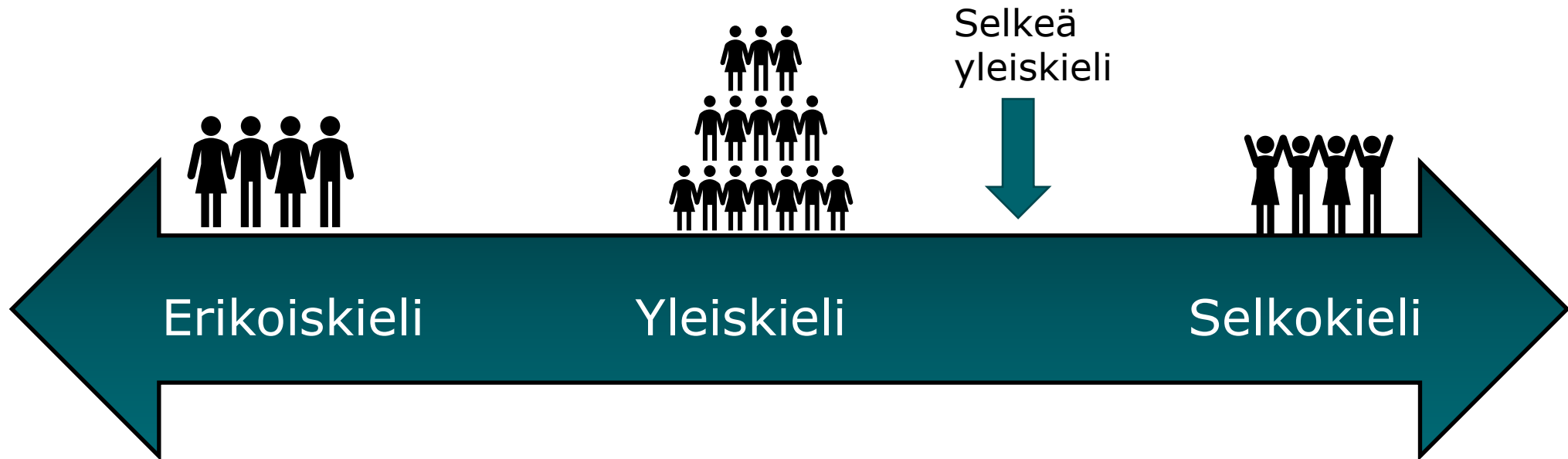
Jos testi otetaan, mutta tuloksen saaminen viivästyy, voi kouluun tai varhaiskasvatukseen palata yhden oireettoman päivän jälkeen, jos lapsi ei tiettävästi ole altistunut varmistetulle koronavirustapaukselle eikä perheestä kukaan ole matkaillut ulkomailla edeltävän 14 vrk aikana.

Joskus voi kestää kauan,
ennen kuin testin tulos on valmis.
Lapsi voi palata kouluun tai päivähoitoon,
jos hänellä ei ole ollut oireita edellisenä päivänä.

Lapsi ei saa palata kouluun tai päivähoitoon, jos

- hän on altistunut koronavirukselle,
eli koronavirus on voinut tarttua häneen
- joku hänen perheestään on matkustanut
ulkomailla viimeisen 14 päivän aikana.

Selkokieli on suomen kielen muoto

Kuka tarvitsee selkokieltä?

Selkokielen tarpeelle voi olla seuraavia syitä:

1. neurobiologiset syyt (esim. kehitysvamma, kielellinen erityisvaikeus, lukivaikeus, ADHD, autismlikirjo)
2. kielitaidon heikentyminen (esim. muistisairaus tai afasia)
3. suomi ei ole äidinkieli.

Selkokielestä voivat hyötyä myös esimerkiksi

- mielenterveyskuntoutujat
- pitkäaikaissairaat henkilöt
- päihdekuntoutujat
- lukemaan tottumattomat henkilöt.

Meistä
jokainen
joissakin
tilanteissa!

Missä voisit käyttää selkokieltä?

- Onko opiskelijoidesi joukossa ihmisiä, jotka hyötyvät selkokielestä? Keitä he ovat?
- Millaisia tekstejä kirjoitat työssäsi? Mitä niistä pitäisi mielestäsi kirjoittaa selkokielelle?
- Mitä muita opetukseen tai oppilaitokseesi (esim. verkkosivut, hakuoppaat) liittyviä tekstejä olisi hyvä tarjota selkokielellä?

Selkokielen tarve

- Selkokielen tarvearvio 2019
 - Selkokieltä tarvitsee Suomessa **650 000–750 000** henkilöä (11–14 % väestöstä).
 - Arvio perustuu eri kohderyhmiä koskeviin tilastotietoihin (esim. Tilastokeskus, Kelan tiedot Suomen väestöstä) ja lukutaitotutkimuksiin (PISA 2009 ja 2012 sekä PIAAC 2012).

JOPA

750 000

IHMISTÄ SUOMESSA HYÖTYY
SELKOKIELESTÄ

SUOMESSA 11–14 %
VÄESTÖSTÄ TARVITSEE
SELKOKIELTÄ

Miksi selkokielen tarve kasvaa Suomessa?

Ikääntyviä ihmisiä yhä
enemmän

Maahanmuuttajia yhä
enemmän

Heikkoja lukijoita yhä
enemmän

Miksi selkokieltä?

- Lukemisen mahdollistaja
- Oppiminen ja tiedon omaksuminen
- Väylä yleiskielen käyttöön
- Osallistuminen ja arkielämästä selviytyminen

Kuva: Shutterstock

Ennakkotehtävä

Ennakkotehtävä

- Lue jokin selkokieline julkaisu (selkokirja tai selkokieline oppimateriaali, tietoteksti tai verkkotekstikokonaisuus).
- Kirjaa ylös ajatuksia, jotka heräävät seuraavista kysymyksistä:
 - Miten selkoteksti poikkeaa yleiskielisestä tekstistä kielellisesti?
 - Miten selkojulkaisu eroaa ulkoasultaan vastaavista yleiskielisistä julkaisuista?

Ennakkotehtävän purku pikkuryhmissä

Valmistaudu
myös nostamaan
yksi huomio
yhteiseen
keskusteluun!

- Minkä tekstin luit? Mitä tekstilajia se edustaa?
- Miten selkoteksti poikkeaa yleiskielisestä tekstistä kielellisesti?
 - Sanat, rakenteet, sisältö
- Miten selkojulkaisu eroaa ulkoasultaan vastaavista yleiskielisistä julkaisuista?
 - Kuvitus, fontti, rivit, asettelu

Selkokiehiet materiaalit opetuksessa

Selkokieli ja saavutettavuus

- Verkkosivujen saavutettavuus tarkoittaa sitä, että kuka tahansa voi käyttää sivustoa vammoista ja rajoitteista huolimatta
- Selkokieli on osa saavutettavuutta!

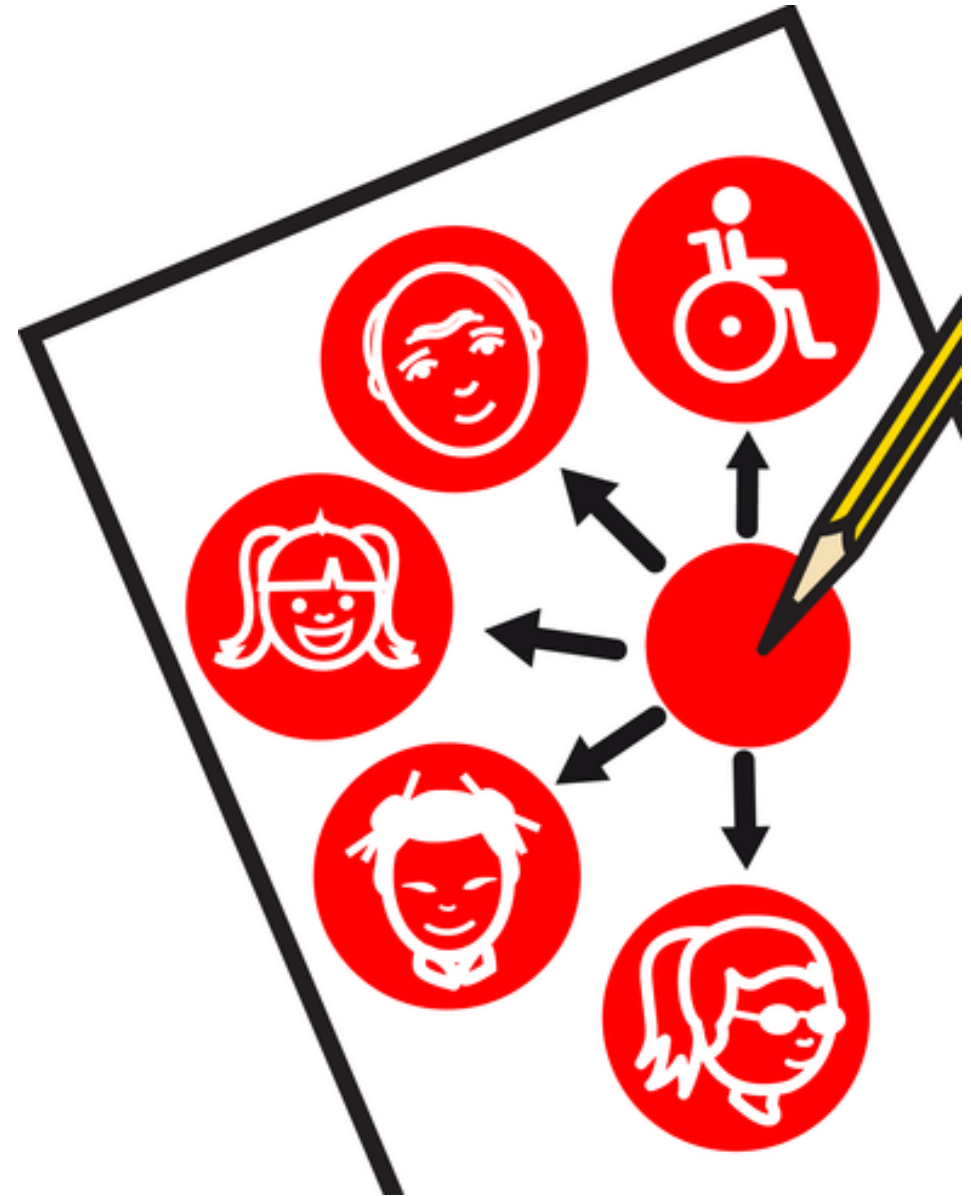
Sisällön ymmärrettävyys

Tekninen saavutettavuus

Saavutettavuus oppilaitoksissa

- Lainsäädäntö velvoittaa julkisia toimijoita tekemään digitaalisista palveluistaan saavutettavat.
- Koskee myös kaikkia kuntien kouluja, yliopistoja ja ammattikorkeakouluja.
- Verkkosivut, sovellukset, oppimisympäristöt, verkkokurssit jne.
- Poikkeus: opetuksessa voi käyttää **tilapäisesti** ja **rajatussa ryhmässä** sisältöjä, jotka eivät ole vaatimusten mukaisia.
- Lisää tietoa:
www.saavutettavuusvaatimukset.fi

Kuva: Papunetin kuvapankki

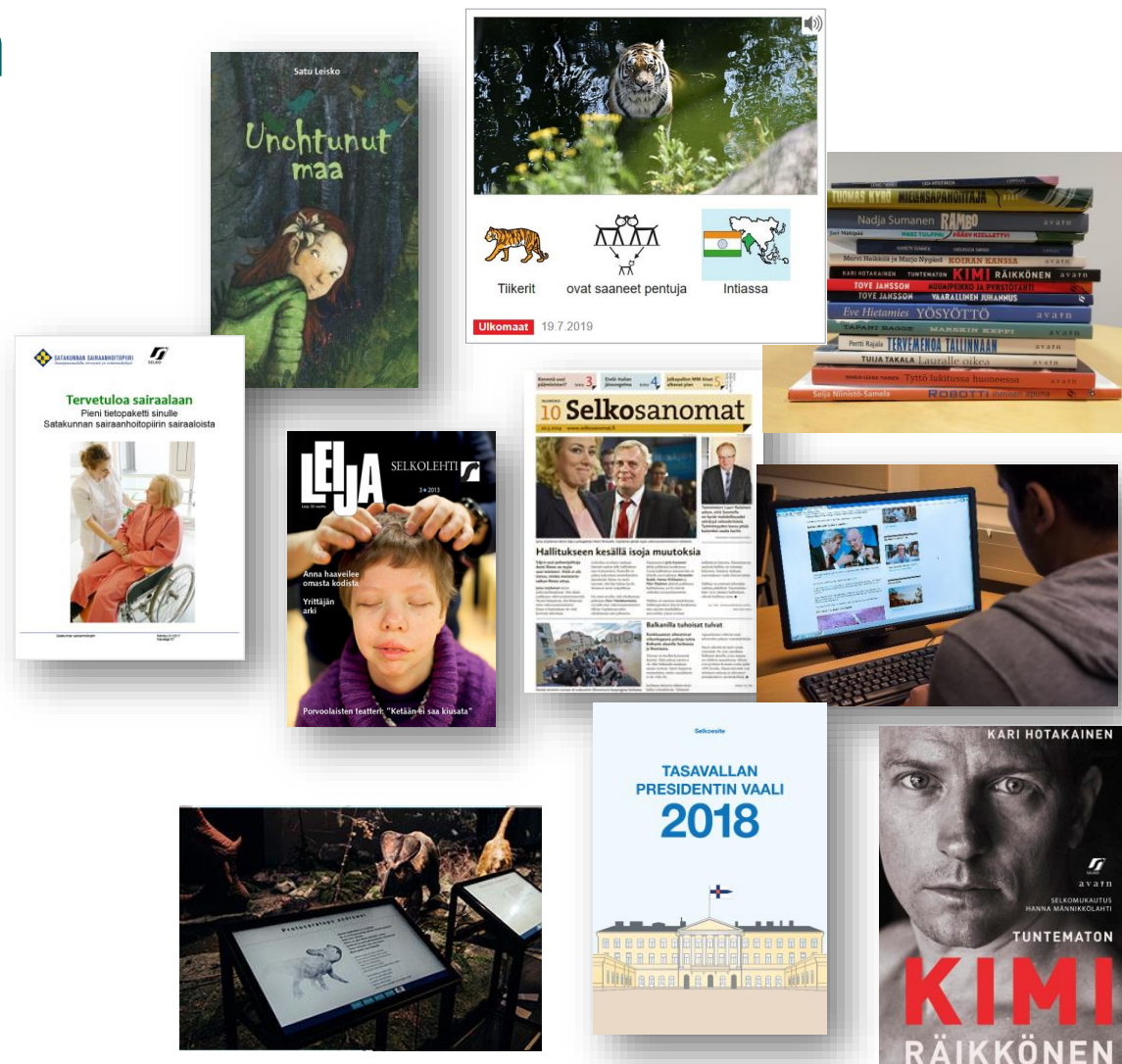
Selkotunnus

- ilmaisee, että jokin julkaisu on selkokieltä.
- Selkokeskus myöntää tunnuksen suomenkielisille
 - selkoesitteille ja -oppaille
 - selkolehdille
 - selkovideoille
 - selkoverkkosivustoille (yhteistyössä Papunet-verkkopalvelun kanssa).
- Selkokirjatyöryhmä myöntää tunnuksen selkokieliselle kirjallisuudelle.

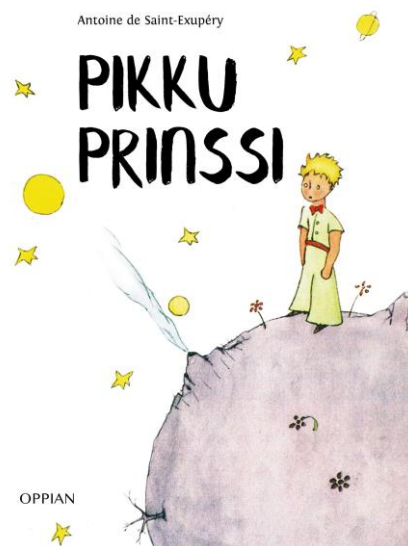
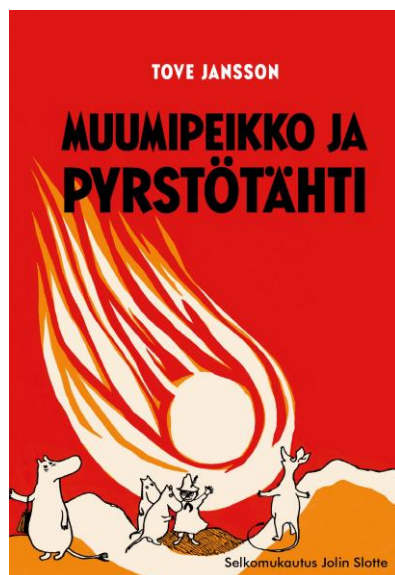
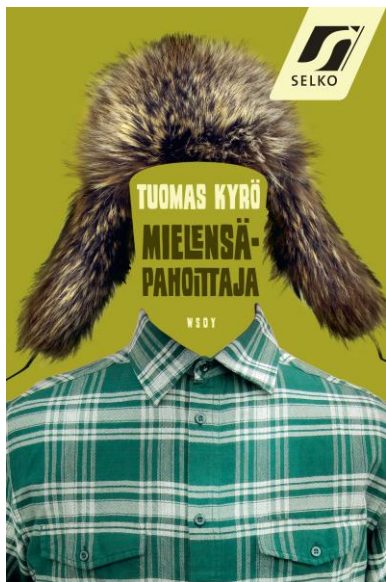

Selkokieliä materiaaleja

- Kirjoja
- Oppimateriaalia
- Ajankohtaistietoa
- Verkkosivuja
- Esitteitä ja oppaita
- Videoita
- Selkokieliä materiaaleja koottuna [Selkokeskuksen sivuilla](#)

Selkokirjat

- Suomessa ilmestynyt yli 400 selkokirjaa
- Vuosittain ilmestyy 20–30 uutta selkokirjaa
- Kaikki suomenkieliset selkokirjat [selkokirjatietokannassa](https://selkokirjatietokannassa.fi)

Klassikoita

Dekkareita

Nuorten kirjoja

Runoja

Tietokirjoja

Selkoruotsi

Lasten kirjoja

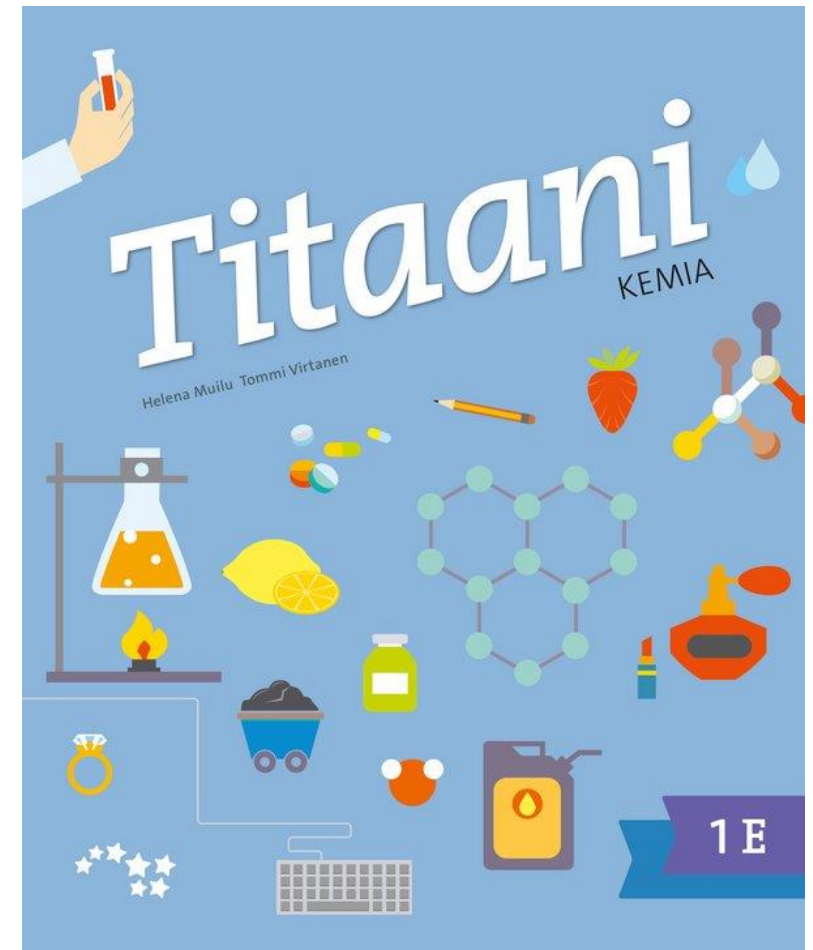
Mistä selkokirjoja saa?

- Kirjastot
- Kustantajien omat kaupat ([Avain](#), [Pieni karhu](#), [Opikie](#), [Oppian](#), [Reuna](#))
- Verkkokirjakaupat (Adlibris, Booky), joitain selkokirjoja myös muissa kirjakaupoissa
- [Papunetin verkkokirjat](#) (myös äänituki)

Selkokieliä oppimateriaaleja

- Selkokieliä oppimateriaaleja ovat tehneet Opike, OPH sekä Otava (fysiikka ja kemia).

Selkokirjoihin liittyviä materiaaliveikkejä

- Selkokielen päivän videot [YouTubessa](#)
- Selkokirjojen sankarit -kampanjan videot [YouTubessa](#)
- Selkokirjaesite [Selkokeskuksen sivuilla](#)
- Vinkkilista nuorille sopivista selkokirjoista [Selkokeskuksen sivuilla](#)
- Veikkejä Helmet-lukuhaasteeseen [Selkokeskuksen sivuilla](#)

Mike Bäck, selkokirjasankarit

Ajankohtaistietoa selkokielellä

- [Selkosanomat](#)
- [LL-Bladet](#)
- [Yle Uutiset selkosuomeksi](#)
- [Leija](#)

Tietoa sivustosta | Ota yhteyttä | Tilaa Selkosanomat | [Selkosanomat Facebookilla](#)

Selkosanomat

Hae Selkosanomista

[Etusivu](#) [Kotimaa](#) [Ulkomaat](#) [Urheilu](#) [Viihde](#) [Teema](#) [Uutisarkisto](#) [Uutisia kuvilla](#)

Pääkirjoitus

On aika loma rauhoittua

Kesä on vihdoin my Suomessa. Ihmiset puistoihin ja uimare

Pedri Kuuti

Sanastoa koronaviruks

[Koko maailmassa li uusi koronavirus, ja saattaa aiheuttaa vi taudin. Selkosanomat selittää yleisiä sano käsitteitä, jotka liitty koronavirukseen.](#)

Kasvokkain

Teema Marcus Ro on tiedetoimittaja ja Monet hänen kirjoit kirjat ja jutut käsitte ilmastonmuutosta.

Äänestys

Mikä on parasta kesässä?

Vastauksia yhte 31

Vapaus (7 ääntä, 2

Loma (5 ääntä, 16'

Syömme enemmän kasviksia ja vähemmän lihaa

Kotimaa 26.6.2020 Suomalaiset syövät nyt vähemmän lihaa ja enemmän kasviksia kuin aiemmin. Myös kaura ja erilaiset kauratuotteet ovat suosimpia.

Varo punkkeja!

Kotimaa 26.6.2020 Kesällä on olemassa riski, että punkki puree. Kannattaa olla varovainen, koska punkit voivat levittää tautoja. Joka vuosi monia tuhansia suomalaisia sairastuu borrelioosiin, jota punkit levittävät.

Potilaille

Selkokieli verkossa

Tälle sivulle on koottu tietoa, jota voit tarvita, kun tulet hoitoon. Kerromme sinulle esimerkiksi millaisia palveluja tarjoamme ja millaiset oikeudet potilaalla on. Läheisille kerromme vierailuajoista ja muusta asioinnista Satasairaalan toimipisteissä. [Käytämme selkokieltä, joka on helppoa ja ymmärrettävää suomen kieltä.](#)

Kuva: <https://www.satasairaala.fi/potilaille>

- Kaikille käyttäjille suunnattu sivusto on selkokielineen
 - [Satasairaala](#)
- Sivustolla on erillinen selko-osio
 - [Kela](#)
- Jokin yksittäinen sivu on tehty selkokielellä
 - [Yhteisvastuu](#)

Selkoesitteitä ja -oppaita

- [Sinä voit olla vapaaehtoinen](#) (Valliry)
- [Työelämän pelisäännöt](#) (SAK)
- [Selko-opas yrittäjyyteen](#) (Uusyrityskeskukset)
- [Tervetuloa tutustumaan Kuopion kaupunginkirjastoon](#) (Kuopio, Finna)

Kehitys Suomessa

Tupakan myynti tuo valtiolle verotuloja. Suomen virallinen tupakkapolitiikka keskittyi 1960-luvulle saakka siihen, että valtion verotulot lisääntyvät. Lisäksi tupakan valmistamisen ja myymisen piti olla kannattavaa. Tupakan kulutus kasvoi, ja samalla

Mitä on tupakkapolitiikka?

Tupakkapolitiikkaa ohjaa ja johtaa sosiaali- ja terveysministeriö.

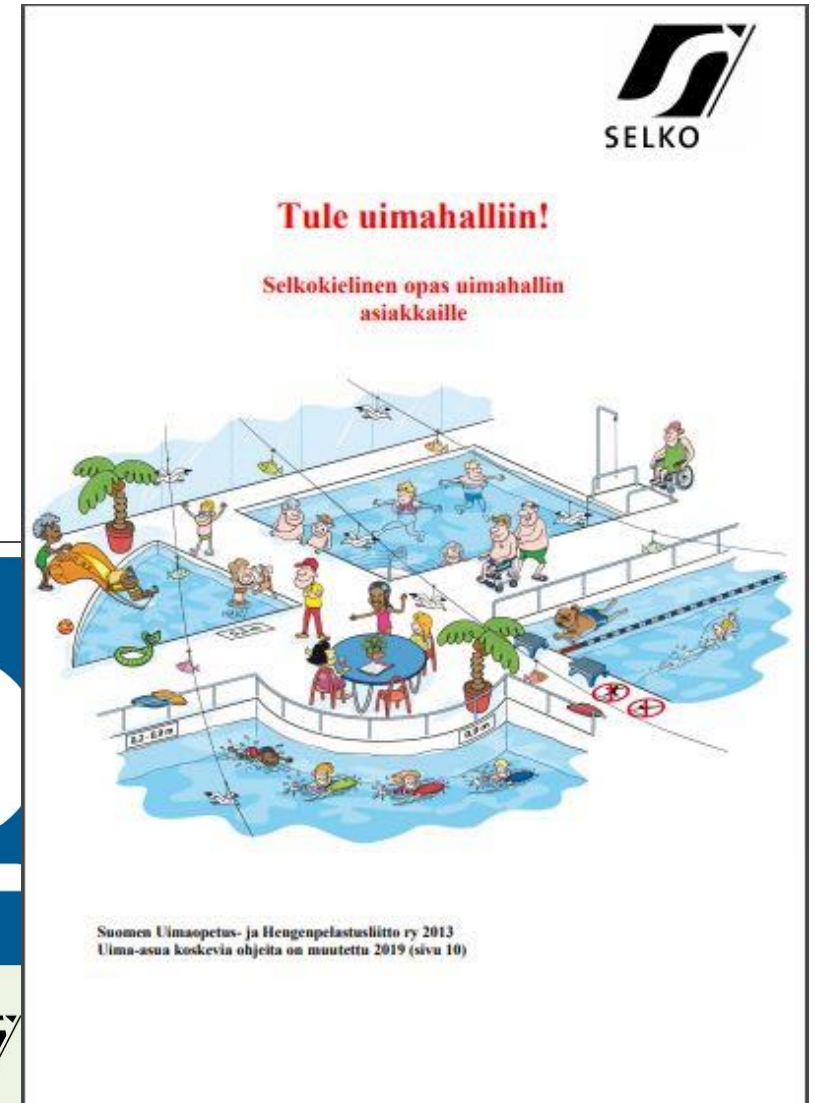
Tupakkapolitiikan tavoite on, että tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinituotteiden käyttö loppuu.

Tupakkapolitiikalla tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla

- ehkäistään tupakkatuotteiden käytön aloittamista

Sinä voit olla vapaaehtoinen!

Vapaaehtoistyö sopii kaikille

Vapaaehtoistyö on työtä,
josta ei makseta palkkaa.

Saat vapaaehtoistyöstä hyvän mielen.

Voit tehdä asioita, jotka kiinnostavat sinua,
kun olet vapaaehtoinen.

Voit esimerkiksi auttaa muita ihmisiä.

Selkokieliä videoita

Näin äänestät vaaleissa vaalipäivänä
Tietoa vaaleista selkokielellä

Oikeusministeriö:
[Näin äänestät
vaaleissa
vaalipäivänä](#)

[Ohjeita
selkovideon
tekijälle](#)

Vinkit ja ideat jakoon!

- Miten hyödyntää selkokiekelisiä materiaaleja opetuksessa?
- Millaisia kokemuksia sinulla on selkomateriaalien hyödyntämisestä?

Kiitos! 😊

Kysymyksiä,
kommentteja?

ella.airaksinen@kvl.fi